

Қор Туралы

Тұрақты даму және
esg саласындағы
стратегиялық тәсіл

Қордың елдің әл-ауқатына
қосқан үлесі

Біз қалай жұмыс
істейміз

Біздің адамдар

Таза қоршаған ортаға
инвестиция саламыз

Корпоративтік
басқару

Қосымшалар

ҚАЛДЫҚТАРДЫ ӨҢДЕУ

Қолданыстағы экологиялық стандарттар мен заңнамаға сәйкес Қор өнеркәсіптік қалдықтармен қауіпсіз жұмыс істеуді қамтамасыз ету үшін белсенді шаралар қабылдайды. Біз технологиялық процестерді жетілдіру, оларды қайта өңдеу және қайта пайдалану деңгейін арттыру арқылы қалдықтардың түзілу көлемін қысқартуға бағытталғанбыз, бұл өңірлердегі экологиялық жағдайды жақсартуға ғана емес, біздің қызметіміздің ресурстық тиімділігін арттыруға да ықпал етеді.

GRI 3-3 Қалдықтарды басқару Экологиялық саясат шеңберінде жүзеге асырылады және Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің талаптарына сәйкес келеді. Әрбір өнеркәсіптік объект үшін қалдықтарды басқарудың жеке бағдарламалары және қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарлары әзірленді. Кәсіпорындарда қалдықтармен жұмыс істейтін мердігерлерге мұқият бақылау жүргізіледі. Сатып алу процесінде бірқатар ПҚ, атап айтқанда «Самұрық-Энерго» АҚ мердігерлерде қажетті лицензиялардың болуын және қалдықтармен қауіпсіз жұмыс істеу үшін материалдық-техникалық қамтамасыз етудің сәйкестігін тексереді.

GRI 3-3 Біз қалдықтарды түгендеуді жүргіземіз және қалдықтардың әрбір түрі үшін қауіптілік класын, уыттылығын, физикалық жағдайын және басқа да сипаттамаларын ескеретін оларды жинақтау әдістерін әзірлейміз. Пайда болған, өңделген, кәдеге жаратылған, залалсыздандырылған, басқа тұлғаларға берілген немесе басқа тұлғалардан алынған, сондай-ақ орналастырылған қалдықтардың есебі міндетті түрде жүргізіледі. Деректер тоқсан сайын және жыл сайын жинақталады. Қауіпті қалдықтар мамандандырылған жоюды қажет етеді, ал қауіпті емес қалдықтар бөлек жиналып, қайта өңделеді. Кәсіпорындарда қалдықтарды бөлек жинау үшін оларды уақытша сақтайтын арнайы орындар жабдықталған.

GRI 306-1 2024 жылы 110,5 млн тонна қалдық пайда болды, бұл өткен жылдың көрсеткіштерінен 8%-ға артық. Бұл ретте қауіпті қалдықтардың саны 0,37 млн тоннаны құрады, бұл 2023 жылғы көрсеткіштен 6%-ға төмен.

GRI 306-2 Негізгі бөлігі көмір өндіру (аршыма тау жыныстары) және көмір ЖЭО (күл-қож қалдықтары) электр энергиясын өндіру процесінде Қордың энергетикалық секторының кәсіпорындарында пайда болған қауіпсіз қалдықтарға (99%) тиесілі. Осы сектордағы қалдықтардың көлемі 2024 жылы «Богатырь-Көмір» ЖШС-де бос жыныстардың құрамының ұлғаюына байланысты 2023 жылмен салыстырғанда 7,7%-ға ұлғайды.

Қалдықтардың пайда болу саны бойынша екінші орында Қордың тау-кен металлургия секторы. 2024 жылы бұл секторға 1,2 млн тонна қалдық қажет болды, оның 0,001 млн тоннасы қауіпті болып саналады. Мұнай-газ секторында 0,44 млн тонна қалдық пайда болды, оның 0,36 млн тоннасы қауіпті болып саналады.

Біз «Солтүстік» және «Богатырь» карьерлерінің дамыған кеңістіктерін оларды ішкі

үйінділер ретінде пайдалану үшін бейімдеу жоспарларын жасай отырып, орналастырылған аршыма тау жыныстардың көлемін азайтуға ерекше назар аударамыз. Құрамында көміртегі бар жыныстардың тотығуын және өздігінен жануын болдырмау үшін үйінділердің беткі қабатын оқшаулау және тығыздау үшін инертті материалдар қолданылады.

Бағалы металдар саласындағы қалдықтарды басқару саласындағы тиімділікті арттыру үшін біз Тау-Кен Алтын аффинаж зауытында өзіміздің өндірістік қалдықтарды қайта өңдеу бойынша жаңа цехты пайдалануға бердік. Қуаттылығы жылына 15 тонна цех қатты өндірістік қалдықтардан 90%-дан астам бағалы металдарды (алтын және күміс) алуға мүмкіндік береді, осылайша аяқталмаған өндірісте бағалы металдардың жиналуын болдырмайды және зауыттағы өндірістік қалдықтардың жалпы көлемін азайтады. Жаңа цехта 2024 жылы 0,084 тонна қалдықтар қайта пайдаланылып, қайта өңделді. Біз осы бағытты дамытуды және осындай қалдықтарды басқа кәсіпорындарға қайта өңдеу бойынша қызмет көрсетуді жоспарлап отырмыз.

Қалдықтардың пайда болу динамикасы, млн тонна

Қор Туралы

Тұрақты даму және
esg саласындағы
стратегиялық тәсіл

Қордың елдің әл-ауқатына
қосқан үлесі

Біз қалай жұмыс
істейміз

Біздің адамдар

Таза қоршаған ортаға
инвестиция саламыз

Корпоративтік
басқару

Қосымшалар

РАДИОАКТИВТІ ҚАЛДЫҚТАРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ

Уранды өндіру және қайта өңдеу секторында аз мөлшерде қатты (ЖРҚ) және сұйық радиоактивті қалдықтар (ЖРҚ) түзіледі. Бұл негізінен радиоактивті ластанған топырақ және қалдық өнімді ерітінділер. 2024 жылы 25,7 мың тонна ЖРҚ және 129,8 мың тонна ЖРҚ құрылды. Құрылған ЖРҚ-ның барлық көлемі «ҮМЗ» АҚ қалдық қоймасында орналастырылған, ол «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» ҚР Кодексіне және 2023-2042 жылдарға арналған ҚР Экологиялық кодексіне сәйкес қалдықтарды сақтау және көму шарттарын қамтитын қалдық қоймасының қалдықтарын басқару регламентіне сәйкес басқарылады.

Біз Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және халықаралық стандарттарға сәйкес радиоактивті қалдықтарды қауіпсіз және жауапты басқаруды жүзеге асырамыз. 2024 жылы «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ АҚ-да қалдықтарды басқарудың тиімділігін арттыруға және әлемдік озық тәжірибелерді енгізуге бағытталған 2023-2030 жылдарға арналған радиоактивті қалдықтармен жұмыс істеу жөніндегі Бағдарламаны іске асыру жалғастырылды.

ТАРИХИ ЛАСТАНУДЫ ЖОЮ ЖӘНЕ ЖЕРДІ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Біз тарихи қалдықтарды кәдеге жарату және ластанған жерлерді тазарту жұмыстарын жалғастырамыз. 2024 жылы «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ құрамында 1 099 мың тонна тарихи мұнай бар қалдықтарды кәдеге жаратты, оларды орналастыру орындарын қалпына келтіру жүргізілді және мұнай қалдықтарының қалған көлемін нақтылау жұмыстары басталды. Бұзылған жерлерді қалпына келтірудің жалпы ауданы 172 гектарды құрады.

Атап айтқанда, «Қаранжанбасмұнай» АҚ келісімшарттық аумақтағы тарихи ластануды толығымен жойды, 2021-2024 жылдар кезеңінде 518 879 тонна тарихи мұнай қалдықтары кәдеге жаратылды. Каспий теңізінің жағалау аймағында мұнай қалдықтары бар сарай, үш бірлік жерүсті сарайы жойылды және Қаражанбасмұнай келісімшарттық аумағындағы 246 мұнай ластанған учаске тазартылды.

Біз күл үйінділерінің пайдаланылған аумақтарын қалпына келтіруді және оларды экологиялық қауіпсіз және функционалдық аймақтарға айналдыруды қоса алғанда, қалпына келтіру жұмыстарын жүргіземіз. 2024 жылы Қордың күл үйінділерін жою үшін бағалау құны 3 739,3 млн теңгені құрады, бұл өткен жылдың көрсеткіштерінен 18,96%-ға артық. Бұл өсім күл үйінділерін қалпына келтіруге және бұзылған жерлерді қалпына келтіруге арналған жұмыстар мен материалдардың қымбаттауына байланысты.

Тау-кен металлургия секторында 2024 жылы Уванас кен орнын жою жұмыстары жалғасты, оның шеңберінде барлық технологиялық ұңғымалардың тампонажы аяқталды, барлық учаскелік құм тұндырғыштар жойылды және үйінділер тегістелді. Барлық жою жұмыстары, оның ішінде өнеркәсіптік алаңның ғимараттары мен құрылыстарын бұзу және бөлшектеу жұмыстары 2025 жылы аяқталады деп күтілуде.

Есепті жылы «Ақбастау» БК» АҚ-да прогрессивті жоюды жүргізу бойынша жұмыс басталды, онда 80 ұңғыма жойылды. Бұл практика жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың қолданылуы аяқталғанға дейін уран өндірудің геотехнологиялық полигондарында пайдаланылған технологиялық блоктарды жоюды білдіріп, ықтимал зиянды әсердің ұзақтығын қысқарту жолымен қоршаған ортаның жай-күйіне оң әсер етеді, болашақта тарату жұмыстарын жүргізуге қаржылық міндеттемелердің төмендеуіне ықпал етеді және қатысатын өңірлердегі жергілікті халықтың мүдделерін толық көлемде ескереді.

Биоәртүрлілік

GRI 3-3 Бүкіл әлемде экожүйелерге қауіп төніп тұр және кешенді қорғауды қажет етеді. 2024 жылғы тұрақты даму индексіне сәйкес, Құрлық экожүйелерін сақтау Қазақстандағы ең өткір алты мәселенің қатарына кіреді.

Экожүйелерді кешенді қорғау мақсатында Қазақстанның жаңа экологиялық кодексіне биоәртүрлілікті сақтау туралы тарау енгізілді және биоәртүрлілікті өтеу тетігі сипатталды. Бұл механизм жоспарлау кезеңінде өнеркәсіптік және инфрақұрылымдық жобалардың ықтимал салдарын жоюға бағытталған биоәртүрліліктің жоғалуын болдырмау, азайту, жеңілдету және өтеу принципін белгілейді. 2024 жылы БҰҰДБ⁴² Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігімен серіктестікте Қазақстанда он жылдық кезеңге арналған биоәртүрлілікті сақтау және орнықты пайдалану жөніндегі тұжырымдаманың жобасын әзірледі.

Біз портфельдік компаниялардың Қазақстанның экожүйелеріне әсер етуінің маңыздылығын түсінеміз және Биоәртүрлілікті сақтауды халықтың әл-ауқатының және елдің экономикалық дамуының орнықтылығының маңызды өлшемі деп санаймыз. Биоәртүрлілік мәселелерін басқару портфельдік компаниялар деңгейінде жүргізіледі. Экожүйелерді қорғау саласындағы қызмет бағыттары өнеркәсіптік кәсіпорындардың экологиялық саясатында бекітілген, бірқатар компанияларда флора мен фаунаға әсер етуді болдырмау және азайту жөніндегі бағдарламалар әзірленіп, іске асырылуда, бірегей табиғи объектілерге жақын аумақтардағы қоршаған ортаның жай-күйіне қатаң бақылауды жүзеге асырады, қажет болған жағдайда биоәртүрліліктің жоғалуына өтемақы төленеді.

⁴² Қазақстандағы БҰҰ даму бағдарламасы.